

අනුරාධපුර දීඝ පාෂාණය ආශ්‍රිත ව ක්‍රියාත්මක පුරාණ ගල් වඩු කර්මාන්තය, කාර්මික කටයුතු හා ජනාවාස රටාව හඳුනාගැනීම

වන්දන රෝහණ විතානාවිච්චි¹, ඩී. කුසිත මැන්දිස්², එච්. ඒ. සී. ගයාන්², පූර්ණිමා ජයසූරිය¹

¹ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, ²මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල

*chandanawithanachi@gmail.com

හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකා පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ අවසරය පරිදි ජර්මනියේ බර්ලින්හි Freie විශ්වවිද්‍යාලය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය හා ශ්‍රී ලාංකික පුරාවිද්‍යාඥයින් ඒකාබද්ධ ව සිදු කරන ලද අනුරාධපුර පැරණි නගරය ආශ්‍රිත පුරාණ දිය බෙන්ම හා ජල කලමණාකරණය අධ්‍යයනයට අදාළ ශ්‍රීෂ්ම සෘතු විද්‍යා වැඩසටහනට (Summer School Program) සමගාමී අධ්‍යයන ප්‍රදේශයට අදාළ පුරාවිද්‍යාත්මක ද්‍රව්‍ය (Archaeological Finding) වාර්තාගත කිරීමේ මතුපිට ගවේෂණයක් දියත් කරන ලදී. එල්ලංගා ක්‍රමයට (Cascade System) නිර්මාණය වී තිබූ අනුරාධපුර නගරයෙන් ටයඹදිග භූමිය තුළ පිහිටි කුඩා වාරි පද්ධතිය ආශ්‍රිත භූමිය ඇසුරෙන් සිදු කරන ලද මෙම පුරාවිද්‍යා ගවේෂණය මගින් දීඝ පාෂාණය ආශ්‍රිත ව පැවති ගල් වඩු කර්මාන්තය මෙන් ම තාක්ෂණික පියවරයන් ගණනාවක් ද පිටත නගරයේ ජනාවාස වීම් ඇතුළු ඉතා වැදගත් කරුණු රාශියක් ද අනාවරණය කර ගැනීමට අවකාශය සැලසුණි. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව මගින් ඉදිරිපත් කිරීමට අපේක්ෂා කරනු ලබන්නේ දීඝ පාෂාණය ආශ්‍රිත පුරාවිද්‍යා ගවේෂණය මගින් අනාවරණය කරගත් තොරතුරුවල විශ්ලේෂණයකි.

අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය ප්‍රධාන වශයෙන් පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ ක්‍රියාවලිය මත පදනම්ව දත්ත වාර්තාගත කිරීම ඇසුරින් සකස්වූවක් විය. මීට අමතරව වංසකතා මූලාශ්‍ර හා අභිලේඛනගත තොරතුරු ද දායක කරගෙන තිබේ.

අධ්‍යයන ප්‍රදේශය

අනුරාධපුර පැරණි නගර සීමාවේ උතුරු දකුණු දිශානුගත ව කිලෝ මීටර් 10ක පමණ සරල රේඛීය දුරක විහිදෙන, භූමියේ තැනින් තැන දී මතුපිටට ප්‍රවේශ වූ ගල් හින්න (Rock Outcrop) මූලාශ්‍රවල හඳුන්වා ඇත්තේ දිගු පහණ හෝ දීඝ පාෂාණය ලෙස ය (මට. පරි. 15 පෙළ 203). අනාදීමත් කාලයක් තිස්සේ සිදු වූ භූවිපර්යාස නිසා පැරණි අනුරාධපුර නාගරික ප්‍රදේශය තුළ දැකගත හැකි දීඝ පාෂාණ, පාෂාණ උද්ගතය තුළ තැනින් තැන ස්වභාවික ගල් ගුහා නිර්මාණය වීම සහ ගල් හින්නේ මතුපිටට ප්‍රවේශයන් සහිත ව විහිදීම හඳුනාගත හැකි ය. අනුරාධපුර නගරයට දකුණු දිගින් මෙම පාෂාණ උද්ගතය ආශ්‍රිත ව වර්තමානයේ වෙස්සගිරිය වශයෙන් හඳුන්වන පුරාණ ඉසුරුමුණි විහාර භූමිය ආශ්‍රිත ව ස්වභාවික ගල් ගුහා 27ක් පිහිටා තිබේ. ඊට

අමතර ව අභයගිරි විහාර භූමියේ ස්තූපයට බටහිර දිගින් මෙම ගල් හින්න ආශ්‍රිත ව තවත් ස්වභාවික ගල් ගුහා 4ක් පමණ පිහිටා තිබෙන අතර ඉන් උතුරු දිගට ගමන් කිරීමේ දී පැරණි නගර සීමාව තුළ මෙම ගල් හින්න, ගල් ගුහාවලින් තොර ව කැනීන් කැන මතුපිටට ප්‍රවේශ වූ උද්ගතයක් ලෙස පිහිටා තිබේ. මෙම පර්යේෂණයේ අධ්‍යයන ප්‍රදේශය වී ඇත්තේ දීඝ පාෂාණය සහ තදාශ්‍රිත ප්‍රදේශයයි.

ප්‍රතිඵල

පුරාණ අනුරාධපුර සංස්කෘතික භූදර්ශනය අධ්‍යයනයෙනිලා අති පුරාණයේ සිට ම දීඝ පාෂාණය නම් වූ මෙම ගල් හින්න තීරණාත්මක සාධකයක් වී ඇති බව දැනට සිදු කොට තිබෙන පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අනුව හඳුනාගෙන තිබේ. මෙහි දීඝ පාෂාණ ගල් වැටියේ පිහිටීම හා මල්වතු ඔය අතර පිහිටීම දළ වශයෙන් කිලෝ මීටරයක පමණ දුරකින් යුක්ත වේ. නගරයේ බටහිර පස සිට නැගෙනහිර දෙසට විහිදෙන භූමිය ගල් හින්නේ පිහිටීම නිසා අති පුරාණයේ සිටම භූ පතන නිර්මාණය කිරීමට සමත් වූ බව එහි පවතින සමෝච්ඡ විවිධත්වය අනුව හඳුනාගැනීමට පුළුවන. මේ නිසා ම වර්තමානයේ දී ක්‍රියාත්මක නිසා වැව, අභය වැව, ගාමිණී වැව ආදී පැරණි වැව නිර්මාණයට පෙර එම භූමි පතන හෙවත් පතස් (Hollow) ලෙස පැවති බව පෙන්වා දිය හැකි ය.

අනුරාධපුර පැරණි නගරය ආශ්‍රිත ව මුල් ම මානව ජනාවාසකරණය ආරම්භ වනුයේ අදින් අවුරුදු 5900කට පෙර(ක්‍රි. පූ. 3900 දී) ප්‍රාග් ඓතිහාසික මධ්‍ය ශිලා (Mesolithic) අවධියේ දී බව සිරාන් දැරණියගල විසින් සිදු කොට ඇති පර්යේෂණවල දී හඳුනාගෙන තිබේ (Deraniyagala 1992 : 700). අනුරාධපුර ඇතුළතුවර දී හඳුනාගෙන තිබෙන මෙම තත්ත්වයන් රතු දුඹුරු පාංශු කලාපයෙන් (Reddish Brown Earth) වාර්තා වී තිබෙන අතර, ප්‍රාථමික දඩයම් සමාජයක්, එළිමහන් වාසස්ථානයක් ඇතුළතුවර ක්‍රියාත්මක වීමට බලපානු ලැබූ පාරිසරික තත්ත්වය විමසීමේ දී දීඝ පාෂාණයේ ඇති වැදගත්කම මැනවින් පැහැදිලි වේ. ප්‍රාථමික දඩයම් සමාජයක් ගතකළ මිනිසා ස්වභාවික පරිසරය මත යැපුන ආර්ථිකයක් ක්‍රියාත්මක කළ අයෙකු වේ. එම නිසා ඔහුට වාසස්ථාන වූයේ ස්වභාවික ගල් ගුහා ය. ගල් ගුහාවලට අමතර ව ඔහුගේ ජීවනෝපාය ක්‍රමය (Sub System) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දඩයමට අවශ්‍ය පරිසරය ද ඔහුට වැදගත් විය. මේ කාරණා සියල්ල එක් අතකින් අනුරාධපුර විසූ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයාට අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට දීඝ පාෂාණය ප්‍රයෝජනවත් විය. ඔහුගේ වාසස්ථාන ප්‍රශ්නයට පුරාණ ඉසුරුමුණිය (වත්මන් වෙස්සගිරිය) හා අභයගිරි භූමියේ ස්වභාවික ගල් ගුහා ප්‍රයෝජනවත් වන්නට ඇත. එසේ ම සත්ත්ව දඩයම හා මත්ස්‍ය දඩයම සඳහා ගල් හින්නේ බටහිරින් පිහිටි ස්වභාවික භූපතනයන් වැදගත් වන්නට ඇත. සර්ම කලාපීය වන ගහණයකට හිමිකම් කියන මෙම පරිසර පද්ධතිය තුළ කුර සහිත සතුන්ගේ යැපීම් ධාරිතාව (Carrying Capacity) වැඩි වූ අතර එය එක් අතකට මෙම මානවයා මෙම භූමියේ පැළපදියම් වීමට ප්‍රධාන කරුණක් වී තිබේ.

ප්‍රාග් ඓතිහාසික අවධියේ සිට මානව පැළපදියම් වීම් සඳහා තෝකැන්තක් වූ දීඝ පාෂාණය ආශ්‍රිත ජනාවාස ක්‍රියාවලිය තුළ දී පූර්ව ඓතිහාසික මිනිසුන් ද (Proto) ක්‍රි. ව. 1000න් පසු එනම් අදින් අවුරුදු 3000 දී අනුරාධපුර ජනාවාස පිහිටුවා ගැනීම සඳහා දීඝ පාෂාණයේ පිහිටීම කෙරෙහි සැලකිල්ල දැක්වූ බව පැහැදිලි වේ. භූපත්‍රයක පිහිටීම උපයෝගී කොටගෙන අතින් තැනූ වේලි පහසුවෙන් නිර්මාණය කිරීමට මෙම පාෂාණය වැදගත්වූ බවද මෙමගින් උපකල්පනය කළ හැකි ය. වර්තමානයේ දී දැකිය හැකි තිසා වැව, අභය වැව හා ගාමිණී වැව යන සියලු ම වැව් බොහෝ විට පූර්ව ඓතිහාසික අවධියේ ඉදි වූ කුඩා ගම් වැව් ලෙස අනුමාන කළ හැකි අතර, මුල් ඓතිහාසික අවධියේ දී (Early) එනම් ක්‍රි. ව. 3 වන සියවසෙන් පසු මහා වැව් බවට ඒවා පරිවර්තනය වූ බව උපකල්පනය කළ හැකි ය. මෙම වාර් පද්ධතියේ පිහිටීමට අදාළ ව භූ සැකැස්ම නිර්මාණය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් ම දීඝ පාෂාණයේ උපයෝගීතාවය වැදගත් වූ අතර පොකුරු ජනාවාස (Cluster Settlement) නිර්මාණයන්ට ද එය බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් විය.

මුල් ඓතිහාසික සමයේ උදාව සමඟ ම (ක්‍රි. පූ. 3 - ක්‍රි. ව. 1) බෞද්ධාගමේ මුල් බැස ගැනීම සමඟ අනුරාධපුරය ඇසුරෙන් බෞද්ධ විහාරාලාම රාශියක් ගොඩ නැගේ. මේ අතරින් අභිලේඛන තොරතුරුවලට අනුව අනුරාධපුරයේ ඉදිවූ පැරණිතම ආරාම විශේෂය ලෙස හඳුනාගත හැක්කේ ලෙන් විහාර හෙවත් ගිරි ආරාම පද්ධතියයි. ඒබව සමකාලීන පූර්ව බ්‍රාහ්මී සෙල් ලිපි ඇසුරින් මැනවින් තහවුරු වේ (Ic Vol. I: 1970). අනුරාධපුර පැරණි නගරයේ ඉදි වී ඇති මෙවැනි පැරණිතම ලෙන් විහාර අපට හඳුනාගත හැක්කේ වෙස්සගිරිය හා අභයගිරිය ඇසුරෙන් වන දීඝ පාෂාණය තුළිනි.

මුල් ඓතිහාසික අවධිය වනවිට මුල් බැසගනු ලබන අනෙක් සුවිශේෂී ආරාම විශේෂය වන මහා විහාර ආරම්භ වීම හඳුනාගත හැකි ය (ම.ව. පරි 10). මෙම විහාර පද්ධතිය මුල් බැස ගැනීම සමඟ මධ්‍ය ඓතිහාසික අවධියේ එනම් ක්‍රි. ව. 1-6 අතර කාලයේ මහා පරිමාණ ආකාරයෙන් වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ සඳහා ශිලා මාධ්‍ය භාවිත කිරීම ආරම්භ වේ. අනුරාධපුර නගරයේ සිට කිලෝමීටර් පහක වටකවය තුළ ඉදි වී ඇති විහාර සඳහා පාෂාණ ගෙන එනු ලැබුවේ කිනම් ස්ථානයකින් ද යන්න අදටත් බොහෝ දෙනෙකුට ප්‍රභේලිකාවක් වී තිබේ. මේ තත්ත්වයට ගැටළුව ඉතා හොඳින් ග්‍රහණය කරගත හැකි ස්ථානයක් ලෙස දීඝ පාෂාණය හැඳින්විය හැකි ය. වෙස්සගිරියේ (ඉසුරුමුණිය) සිට උතුරින් විජයාරාමය ලෙසට ග්‍රැනයිට් නයිස් (Granite Gneiss) වර්ගයේ පාෂාණ බණ්ඩය අති පුරාණයේ සිට ම ගල් කොරියක් ලෙස භාවිත වී තිබෙන බව හඳුනාගත හැක. මේ පාෂාණය අලලා අප සිදු කරන ලද ගවේෂණයට අනුව විහාර සඳහා අවශ්‍ය පාෂාණ ලබා ගැනීමට දීඝ පාෂාණ ගල් හින්න භාවිත කළ බව මැනවින් ග්‍රහණය කරගත හැකිවිය. ස්වභාවික ලෙස කිසිවක් ස්ථානගත නොවූ නගරයට උතුරු දිග භූමියේ මතුපිටට උද්ගත ව ඇති දීඝ පාෂාණය ආශ්‍රයෙන් පුවරු හා කණු ලෙස පාෂාණ සකස් කිරීමට යොදාගත් ස්ථාන 70ක් පමණ මෙම ගවේෂණයේ දී අනාවරණය කර ගැනීමට අවකාශ සැලසුණි.

මෙමගින් අනාවරණය වූ පැරණි ගල් වඩු තාක්ෂණයට අදාළ ව ශිලා විභේදනය කිරීම, ශිලා විභේදනයට යොදාගත හැකි ලෝහ ආවුද නිර්මාණය කිරීම හා ඒ ආශ්‍රිත පණ පෙවීම් කටයුතුවලට සම්බන්ධ ක්‍රියාවලිය අතිශයින් ම සිත් ගන්නා සුලු ය. මේ තාක්ෂණය ගොඩනැගිලි ඉදි කිරීමේ වර්ධනය සමඟ මහා පරිමාණ ආකාරයෙන් කළඵලි බසින අතර

අනුරාධපුරයේ දී ස පාෂාණය ඇසුරින් එය මැනවින් හඳුනාගත හැකි ය. දී ස පාෂාණයේ බොහෝ ස්ථානවල දක්නට ලැබෙන මෙවැනි සිදුරු ඉතා කෙටි ගැඹුරකින් යුක්ත වේ. ඒවා සෙන්ටි මීටර් 3-5 අතර ප්‍රමාණයක් ගන්නා අතර සෙන්ටි මීටර් 5-8 අතර පරිධියකින් යුක්ත වේ. දී ස පාෂාණය ආශ්‍රිත ව මෙවැනි ආකාරයේ තාක්ෂණයක් භාවිත කොට කඩාගත් මීටර් 2x2.50 ප්‍රමාණයේ ගල් පුවරු මගින් පුවරු ලිපි හා ඊට අමතර ව ශිලා ටැම් රාශියක් සකසා ඇති බව ගවේෂණයේ දී අනාවරණය කරගත හැකි විය. මෙම ගවේෂණය මගින් ශිලා විභේදනය සඳහා භාවිත කළ ලෝහ උපකරණ, පණ පෙට්ටම හා පන්තරය තැබීමට මෙන් ම නිෂ්පාදනයට අදාළ කාර්මික කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු වාර්තාගත කර ගැනීමට ලැබීම ද අතිශයින් ම වැදගත් වේ. වානේ හා යකඩ නිෂ්පාදනයට අදාළ ලෝහ බොර (Slag) දී ස පාෂාණ සීමාව තුළ විසිර තිබීම ලෝහ කාර්මික කටයුතු පිළිබඳ ඉඹ සපයන අතර ලෝහ උපකරණ නිෂ්පාදනයෙන් අනතුරු ව ඒවාහි පන්තරය තැබීමට (ආවුදයේ මුළාත තද කිරීම) භාවිත කරනු ලැබූ සිත් ගන්නා නිර්මාණයක් වන එහා මෙහා රැගෙන යා හැකි ගල් ඔරු (Stone Canoe) මෙම ගවේෂණයේ දී හඳුනාගත හැකි විය. එසේ ම පාෂාණ උද්ගත මතම මෙම ක්‍රියාවලියට අදාළ ව ආවුද පණ පෙට්ටම සැකසූ කේතුකාගාර ආවාට රාශියක් ද හඳුනාගත හැකි වීම තුළ පුරාණ අනුරාධපුර නාගරික සීමාව තුළ ඉදි වූ විහාර කර්මාන්ත සඳහා ශිලා කොටස් ලබා ගැනීමේ ප්‍රධාන ස්ථානයක් දී ස පාෂාණය ඇසුරින් ක්‍රියාත්මක ව තිබූ බව ද හඳුනාගත හැකිවිය.

GPS හා GIS ක්‍රමවේද අනුගමනය කරමින් සිදු කරනු ලැබූ දී ස පාෂාණය ආශ්‍රිත මතුපිට පුරාවිද්‍යා ගවේෂණය තුළින් අනුරාධපුර වාස්තු විද්‍යා නිර්මාණ සඳහා අවශ්‍ය ශිලා මාධ්‍යය දී ස පාෂාණය ඇසුරින් සපුරා ගත් බව මැනවින් පැහැදිලි වන අතර ඒවා වෙනත් පිටත පලාතකින් හෝ ප්‍රදේශයකින් ආනයනය නොකරන ලද බවට තොරතුරු රාශියක් මෙම ගවේෂණය අනුව අනාවරණය කරගත හැකි විය.

දී ස පාෂාණයේ සුන්දර ස්ථාන උපයෝගී කොටගෙන අලංකාර වාස්තු විද්‍යා නිර්මාණ සකස් කිරීම පිළිබඳවද ද මෙම ගවේෂණයේ දී හඳුනා ගන්නා ලදී. විජයාරාම විහාරයට බටහිර දිග් භාගයේ පිහිටි පර්වතය ආශ්‍රිත ව ගල් පඩි පෙළ කපා ඒ මත අලංකාර ස්තූපයක් ගොඩ නගා තිබූ බවට සාධක තිබේ. නිදන් හොරුන්ගේ ග්‍රහණයට ලක් වූ මේ දාගැබේ ධාතු ගර්භය අද වනවිට සම්පූර්ණයෙන් ම විනාශ වී නටබුන් බවට පත් වී තිබීම කණගාටුවට කරුණක් වන අතර මෙම ස්තූපය පුරාණයේ දී අති සුන්දර දර්ශනයක් මවා පාමින් මෙම ස්ථානයේ පවතින්නට ඇතැයි එය නරඹන විට පැහැදිලි වේ. එම ස්තූප භූමියට උතුරින්, දී ස පාෂාණය පාදක කොටගෙන එකිනෙකට යාවන ලෙස නිර්මාණය කොට ඇති එල්ලංගා ක්‍රමයේ වැව් පද්ධතියක් (Cascade System) හඳුනාගත හැකි අතර එමගින් දී ස පාෂාණය හා මේ භූමි දෙක අතර වන අතරමැදි භූමිය ආශ්‍රිත යම් මානව ජනාවාසකරණයක් සිදු වී ඇති බවට උපකල්පනය කිරීමට පුළුවන. මතුපිටට දර්ශනය වන ලෙස දැකිය හැකි විශාල මැටි බඳුන්වල අවශේෂ කොටස් මෙයට නිදසුනකි.

මූලාශ්‍රවල සඳහන් තොරතුරුවලට අනුව අනුරාධපුර නගරයේ බටහිර හා වයඹ ප්‍රදේශ ජනාවාස වීම් වනුයේ පණ්ඩුකාභය රාජ යුගයේ දී ය. මහාවංසයේ විස්තර වන ආකාරයට නගරයට අයත් සොහොන නගරෙන් බටහිර දිග භාගයේ හා සොහොනින් වයඹ දිග නගර ශෝධකයින් හා සැඩොලුන් පදිංචි කර ඊසාන දිගින් නිව සුසානය

පිහිටවූ බව සඳහන් වේ (මව. පරි. 10 පෙළ 91-95). මූලාශ්‍ර විස්තර අනුව මේ ප්‍රදේශය අපට හඳුනාගත හැක්කේ සුසාන ආශ්‍රිත මළමිනී තැන්පත් කරන ලද හෝ පුලුස්සන ලද ස්ථානයක් ලෙස ය. මෙම අධ්‍යයනය මගින් විශාල බරණිවලින් යුත් මහා කුම්භවලට අයත් මැටි බඳුන් ගැටි හා කොටස් සොයාගැනීමට ලැබීම වැදගත් වේ. මේ පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේදී මූලාශ්‍ර හා පුරාවිද්‍යා තොරතුරු තුලනාත්මකව සංසන්දනය කිරීම අනුව යම් අකාරයකට අතිශයින් ම වැදගත් කාරනයක් අනාවරණය කරගැනීමට හැකිවිය. මෙතෙක් අනුරාධපුර නගරයේ තිබූ සොහොන් බිමක් අනාවරණය කර නොගැනීම ද සැලකිය යුතු ය. එ අනුව මෙය පණ්ඩුකාභය රාජ යුගයේ දී කරන ලද බවට මහාවංසයේ විස්තර වන සුසාන භූමිය ලෙස අනුමාන කිරීමට පුළුවන.

නිගමනය

පුරාණ අනුරාධපුර සංස්කෘතික භූදර්ශනය අධ්‍යයනයෙහිලා පුරාණයේ සිට ම මෙම ගල් හින්න තීරණාත්මක සාධකයක් වී ඇති බව අප විසින් මෙවන්විට සිදු කොට තිබෙන මෙම පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අනුව නිගමනය කළ හැකි ය. අනුරාධපුර ආශ්‍රිත වාරි පද්ධතියේ පිහිටීමට අදාළ ව භූ සැකැස්ම නිර්මාණය වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් ම දීඝ පාෂාණයේ උපයෝගීතාවය වැදගත් වූ අතර පොකුරු ජනාවාස (Cluster Settlement) නිර්මාණයත්ව ද එය බොහෝ ප්‍රයෝජනවත් වී තිබෙන බව මෙම අධ්‍යයනයෙන් තහවුරු කරගැනීමට හැකිවිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

මහාවංසය

1996 - සංස්. හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල හිමි; දොන් අන්ද්‍රිස් ද සිල්වා බටුචන්ද්‍රධාවේ, ත්‍රුණේගොඩ, ගංගොඩවිල, සීමාසහිත දීපානි ප්‍රකාශන පොද්ගලික සමාගම.

Deraniyagala, SU 1992, *The Prehistory of Sri Lanka, An Ecological Perspective*, Archaeological Survey Department, Colombo.

1970, *Inscription of Ceylon Vol I (Ic)*, ed. S Paranavitana, Department of Archaeology, Colombo.